

Dagthema: 'Woorden scheppen verhalen'

Overweging 4 februari 2018 – Harris Brautigam

Lector: Liesbeth Broekhoff

“... In één zin gebruikt hij drie keer het woord ‘Woord’ (in het Grieks dan: Logos):

1) Het was in het begin; 2) Het was bij God; 3) Het wás God.

Speelde Johannes hier met het idee van de Drie -ene God?

En hij rondt zijn inleiding af met de mededeling:

“en het Woord is vlees geworden

en het heeft onder ons gewoond en

wij hebben zijn heerlijkheid aanschouwd.”

Op die afronding van zijn proloog bouwt hij zijn evangelie op ...”

Eerste lezing: Johannes 1:1 – 15

Tweede lezing: uit psalm 119:129-136

Openingsgebed

Eeuwige,

Uw woord roept ons tot vrede en
gerechtigheid.

Het zegt ons, dat wij uw naam niet mogen
belijden

als wij de naaste geweld aandoen.

Maak ons in deze viering

tot waakzame boodschappers van het licht.

Tot werkers aan de vrede en voorsprekers
van de armen.

Leg uw woord van vrede in ons hart.

Amen.

Lied Jan van Opbergen / Johan van de Velde

Het woord van God tot hiertoe doorverteld
is niet te hoog of veel te ver gegrepen.

Het is niet door een vreemde opgesteld
die ons met wet en orde af wil schepen.

Het komt van iemand die ons kent en telt,
een God die ons uit nood en dood wil
slepen.

Het komt van iemand die ons kent en telt,
een God die ons uit nood en dood wil slepen.

Hij wil dat wij elkaar tot leven zijn,
de aarde maken tot een land van allen.
Hij roept ons weg uit elke doodswaestijn,
daar waar uit haat en hebzucht lijken vallen.
Hij hoopt dat wij toch ooit zijn schepping zijn
en niet zijn vreugde om de mens vergallen.
Hij hoopt dat wij toch ooit zijn schepping zijn
en niet zijn vreugde om de mens vergallen.

Welkom en Inleiding

*Dit ene weten wij
En aan dit ene houden wij ons vast in de duistere uren
Er is een woord dat eeuwiglijk zal duren
En wie 't verstaat
Die is niet meer alleen!
(Henriëtte Roland Holst)*

Lieve Mensen,

Woorden dragen verhalen, verhalen dragen mensen, en mensen dragen woorden om verhalen te maken.
Mensen maken vele verhalen.
Vandaag zijn we hier weer om de verhalen die we niet kwijt willen.
Daarom wisselen we woorden met elkaar uit.
Zingen we liedjes over woorden.
Kiezen we mensen om deze gemeenschap te steunen.
En we kiezen voorgangers om ons met woorden voor te gaan om het grote verhaal van God met de mensen te blijven vertellen.
Om te inspireren.
Om te bemoedigen.
Dat we het volhouden in deze af en toe zo moeilijke wereld!
De keuze van de liedjes die wij zingen en de teksten zijn hier op afgesteld.
Heb het goed samen: met ons hier en met de Eeuwige... Ook hier!

Lied

Huub Oosterhuis / Tom Löwenthal

Onstilbare tonen, zwijgende woorden mogen hier klinken.
De mond die ze zingt, het hart dat ontvangt zij gezegend.
Zoals een landschap meer ruimte is dan te zien is
en zonen meer zijn dan de perfecte vorm van de lippen.
Zo roepen wij uit wirwar te voorschijn een weg
een lichtgestalte uit dromen en schaduw van dood -
Zo wordt van aarde tot hemel Gij, onze enige ware.

Eerste lezing: Joh. 1: 1 – 15

In het begin was het Woord, en het Woord was bij God,
En het Woord was God. Dit was in het begin bij God.
Alles is door Hem geworden en zonder Hem is niets geworden van
wat geworden is.

In Hem was leven, en dat leven was het licht der mensen.
En het licht schijnt in de duisternis maar de duisternis nam het niet aan.

Er trad een mens op, een gezondene van God:
zijn naam was Johannes.
Deze kwam tot getuigenis, om te getuigen van het Licht,
opdat allen door hem tot geloof zouden komen.
Niet hij was het Licht, maar hij moest getuigen van het Licht.

Het ware Licht dat iedere mens verlicht kwam in de wereld.
Hij was in de wereld:
de wereld was door Hem geworden, en toch
erkende de wereld Hem niet.
Hij kwam in het zijne, maar de zijnen aanvaardden Hem niet.

Aan allen echter die Hem wel aanvaardden,
Aan hen die in zijn Naam geloven,
Gaf Hij het vermogen om kinderen van God te worden;
Zij zijn niet uit bloed,
noch uit begeerte van het vlees of de wil van een man
maar uit God geboren.

Het Woord is vlees geworden en heeft onder ons gewoond,
Wij hebben zijn heerlijkheid aanschouwd,
zulk een heerlijkheid als de Eniggeborene van de Vader ontvangt,
vol genade en waarheid.
Van zijn volheid hebben wij allen ontvangen: Genade op genade!

Lied

Huub Oosterhuis / Bernard Huijbers

Van twee woorden wil ik eten,
krijg van vier maar niet genoeg,
o verre liefde, lieve vrede.

Voor de honger niet geboren,
voor de bommen en de graven niet getrokken uit mijn moeder,
eenmaal, andermaal,
gewoon maar deze twee gevlekte handen
om te oogsten en te strelen,
loop ik, loop ik over woorden,
onder twijfel, over water,
zoek een ander in zijn verte.

Alle aarde is van aarde,
alle zeeën gaan in lompen,
alle vlees is maar een drupje.

Maar hoe gek onspreekbaar anders
zijn de mensen voor elkander,
dat zal duren, dat zal duren,

met geen kussen is die liefde,
met geen monden te bewijzen,
ach hoe zullen wij omarmen.

Alle vrede van de wereld
als een lichaam te vergaren,
dat doet pijn, vergeten jaren.

Al jouw stilte te bewaren
doet mij sterven, doet mij leven,
door geen god te evenaren.

Molenwieken, wijze wetten,
gouden pauzen, gulden woorden gaan voorbij
als wind en regen,

al dat werk van onze handen,
onze kronen onze kerken,
als een strovuur zal het branden.

Dan nog komt een woord mij tegen,
vindt mijn mond geen andere zegen
dan een mens om mee te leven.

Van twee woorden wil ik eten,
krijg van vier maar niet genoeg,
o verre liefde, lieve vrede.

Tweede lezing: Uit psalm 119:129-136

(uit '150 Psalmen vrij' Huub Oosterhuis)

Onze afspraken, wonderen zijn het.
Ik wil me er aan houden, met heel mijn ziel.

Uw woord, een open raam waar licht uit schijnt:
Onwetende mensen zien en begrijpen.

Ik sper mijn mond wijd open, van honger
Naar uw geboden, alle toen.

Keer U naar mij toe, ontferm U
Ik heb uw naam lief – doe mij recht.

Tree voor tree beklim ik de woorden
Mij aangezegd – laat geen ongeluk
Mij overkomen.

Wees mijn lossen, koop mij vrij uit onderdrukking
Dat ik blijf bij wat geschreven staat.

Doe lichten over mij uw Aangezicht
De woorden die geschreven staan, leg ze mij uit.

Mijn ogen stromen over als rivieren
Om een wereld die uw woord niet wil.

Overweging

Als ik me goed herinner dan eindigde vroeger de H. Mis in de katholieke kerken met het 'laatste evangelie'. Zo noemden wij dat thuis. Maar het was niet het laatste evangelie, het was het eerste hoofdstuk van het vierde evangelie, wat we zojuist hebben gelezen.

Het was in die tijd voor menig kerkganger het startsein om te vertrekken.

Ik weet het nog goed, want ik zat toen al op het koor en kon van bovenaf de startende meute zien vertrekken. En gelijk hadden ze, vond ik, want de priester had vlak daarvoor nog "Ite missa est" gezegd en dat betekende 'gaat het is geëindigd'.

Ik heb toen nooit gesnapt waarom dit Johannes hoofdstuk als liturgische uitsmijter werd gebruikt.

Ik ben pas veel later gaan begrijpen dat deze openingspassage een dijk van een tekst was met een geladenheid die je niet met rust liet en bedoeld was als een soort wachtwoord voor de komende dag om niet te vergeten!

Heerlijke kluif

Dat woord 'Woord' (nu dreigt het allemaal een beetje verwarrend te worden) wordt in één zin drie keer gebruikt. Voor de bijbelwetenschappers en theologen een heerlijke kluif om mee te stoeien, want de schrijver Johannes was een redelijk ontwikkeld mens die wel het een en ander van de Griekse filosofie afwist en zelf ook erg van woordenspelletjes hield.

In één zin gebruikt hij drie keer het woord 'Woord' (in het Grieks dan: Logos): 1) Het was in het begin; 2) Het was bij God; 3) Het wás God.

Speelde Johannes hier met het idee van de Drie -ene God?

En hij rondt zijn inleiding af met de mededeling: "en het Woord is vlees geworden en het heeft onder ons gewoond en wij hebben zijn heerlijkheid aanschouwd." Op die afronding van zijn proloog bouwt hij zijn evangelie op. Tegelijk met de inclusieve boodschap dat je die heerlijkheid wel moet willen leren zien!

Een hint dus, waar we niet om heen kunnen!

Grote kerkbedrijven en secularisatie

En de eerste ekklesia gemeenschappen zijn hiermee aan de gang gegaan.

In de loop van de eeuwen groeiden ze uit tot grote kerkbedrijven die de taak van de verkondiging overnamen en de rijkdom van de geloofskennis van vromen, monniken en zoekers doorgaven en als geloofsschat bewaakten.

Wat aan liturgie, wetenschap, kunst, zangcultuur en kennis is overgeleverd en doorgegeven hebben we daaraan te danken. Die kunstschat doorstaat glansrijk de stoomwals van de secularisatie.

Maar zoals ik ook bij de Duitse filosoof en theoloog Hermann Häring las, heeft de kerk vanuit een soort superioriteitswaan zich zo erg boven wat in de samenleving leefde gesteld, dat ze er totaal van vervreemd raakte. En nog meer: zich er tegen verzet en het verdacht gemaakt. Häring zegt: "Ik vind het een schandaal dat Rome deze centrale impuls van de zestiger jaren heeft doodgezwegen of gebagatelliseerd".

In de hang naar strikte orthodoxie werd secularisatie zelfs verdacht gemaakt en dogmatisch af geserveerd.

Häring ziet secularisatie niet als verlies van geloof maar als een proces van verandering van godsdienstige processen. Het geeft natuurlijk wat onduidelijkheid. Het is een gruwel voor degenen die alleen maar gewend zijn zich vast te klampen aan zekerheden en dogma's. Maar voor degenen die proberen de tijd te begrijpen en serieus willen nemen is het een uitdaging en bevrijding!

Häring schrijft: ik citeer:

“Daarom impliceert secularisatie een moeilijk te definiëren fase van onduidelijkheid. Alles kan in gevaar zijn, maar verloren is er niets. Wel hangt de toekomst op beslissende wijze af van degenen, die voor hun godsdienst nieuwe vormen scheppen, die dus het gebeuren kerk binnen het netwerk van maatschappelijke factoren opnieuw positioneren.” (Geloof in een geseculariseerd tijdperk, uitg. Mariënborg, pg 15)

Eigen weg

Deze tekst moet herkenbaar voor ons zijn, het roept bij velen van ons misschien herinneringen op aan de jaren '74 toen De Duif als oecumenische basisgemeenschap voor zijn eigen weg koos, nieuwe vormen zocht om de boodschap van de Bijbel eigentijds onder woorden te brengen.

We zochten en zoeken naar woorden om onze omgang met God te verdiepen, om met Hem (of Haar, of Het) wegen te vinden om mens en natuur te behoeden en te bewaren als een kostbare bruidsschat.

Terug naar de dag van vandaag: verkiezing van de voorgangers.

De Duif is een kleine gemeenschap van... Ja, waarvan eigenlijk precies. Van gelovigen en ongelovigen? Van doordouwers en twijfelaars? Van honkvasten en zwervers? Van gezapigen en zoekers?

Ach, wat doet dat er toe. We zoeken elkaar steeds weer op. We hebben iets met die Bijbelse boodschap, met die uitdaging van de secularisatie, met de tekenen van Brood en Wijn, die we met elkaar en die Eeuwige willen delen.

Zo willen we proberen elkaar vast te houden

En in goed vertrouwen en vriendschappelijke openheid vragen we enkelen onder ons om ook het Woord met ons te breken, als voorganger, net zoals wij zoekend en tastend naar woorden om iets van die Hemelse uitdaging met elkaar op poten te zetten.

Vertrouwen

Met onze stem geven we ons vertrouwen. Delen we mee in het woord dat zij gaan spreken. Maar ook onze steun is belangrijk. In dat verband wil ik – heel praktisch - ook de maandagse liturgievergaderingen in uw aandacht aanbevelen. Je mag je voorgangers niet laten zwemmen. De liturgievergadering is eigenlijk de broedkamer van het zondagse samenkomsten.

Om elkaar te inspireren, bemoedigen, en ruimte te scheppen voor de week die weer voor ons ligt!

Pianomuziek

Geloofsbelijdenis

Ans Visser

Ik geloof in God, die mij hoort,
niet alleen in goede maar ook in slechte tijden.
Ik geloof in God, die mij ziet met al mijn tekortkomingen,
maar ook met mijn goede kanten.
God, die mij toch iedere keer weer de juiste weg wijst,
door middel van de mens, vrouw en man.
Ik geloof in de Heilige Geest, die, als het wazig wordt
om mij heen, mij inzicht geeft, zodat ik optimistisch verder kan.
Ik geloof in God, die de mens geschapen heeft.

pag. 6

Vrouw en man, evenbeeld van God.
Die zijn zoon gestuurd heeft, om mijn welzijn,
om mijn geloof in de ander te vinden en te behouden.
Amen.

Intenties die werden opgeschreven

Tafelgebed

Gij die de stomgeslagen mond verstaat
van alle stervelingen die wij zijn,
wij roepen u de naam toe van een mens,
Jezus, de zoon der mensen, uw geliefde.

Nooit sprak een mens als hij,
in hem verstonden wij uw bestaan,
de zin van ons bestaan.
Hij is uw woord geweest, hij heeft volbracht
alle gerechtigheid, een mens voor allen.

Om zijnentwil, zie ons dit uur bijeen.
Zie alle stervelingen van de wereld,
waar onze doden zijn, verkoold, verwaaid,
vragen wij U - hebt Gij hen nog gezien?

Waarom genadeloos vernietigd worden
de armsten van de wereld, uw geliefden;
waarom wij die met weinigen bezitten
wat allen toebehoort, uw woord niet doen,
geen wereld maken die in vrede is,
een nieuwe orde van gerechtigheid -
Gij die ons hebt gezegd wat leven is:
te doen wat goed is, recht, elkaar bevrijden.

Gij die dit woord ons in gegeven hebt,
een bron van kracht en moed en zeker weten.
Gij die het licht in ons geschapen hebt:
dat niet de duisternis ons overmeestert.

Dat niet het laatste woord is aan de dood,
Gij die tot hier ons vasthoudt in het leven,
Gij die ons afgestemd hebt op uw stem,
Gij die ons hebt geschapen naar U toe,

Gij die ons zocht, nog voor wij om U riepen,
Gij die gezegd hebt dat Gij ons zult vinden,
wij roepen U de naam toe van uw mens,
Israël, deze aarde, uw geliefde.

Nodiging

In het delen van brood en wijn met elkaar beleven wij onze band met Jezus van Nazareth en met elkaar.

Een symbolisch gebaar als een groot geheim van verbondenheid gevierd. U bent allen van ganser harte hierbij uitgenodigd. Weet dat je er bij hoort, dat niemand uitgesloten wordt. Wij zijn er van overtuigd dat Gods liefde voor iedereen is!

Breken en delen van brood en wijn

Lied

Huub Oosterhuis / Bernard Huijbers

K: Delf mijn gezicht op, maak mij mooi.

A: Delf mijn gezicht op, maak mij mooi.

K: Wie mij ontmaskert, zal mij vinden.

Ik heb gezichten, meer dan twee,
ogen die tasten in den blinde,
harten aan angst voor angst ten prooi.

A: Delf mijn gezicht op, delf mijn gezicht op,
maak mij mooi, maak mij mooi.

K: Delf mijn gezicht op, maak mij mooi.

A: Delf mijn gezicht op, maak mij mooi.

Wie wordt ontmaskerd, wordt gevonden,
en zal zichzelf opnieuw verstaan,
en leven, bloot en onomwonden,
aan niets en niemand meer ten prooi.
Delf mijn gezicht op, delf mijn gezicht op,
maak mij mooi, maak mij mooi.

Gebed

Onze Vader

Onze Vader, die in de hemel zijt,
uw naam worde geheiligd;
uw koninkrijk kome;
uw wil geschiede op aarde, zoals in de hemel.
Geef ons heden ons dagelijks brood
en vergeef ons onze schulden,
zoals ook wij onze schuldenaars vergeven.
En leid ons niet in verzoeking,
maar verlos ons van de boze.
Want van U is het koninkrijk
en de kracht en de heerlijkheid
in eeuwigheid.
Amen.

Activiteiten en informatie

Slotlied

Huub Oosterhuis / Tom Löwenthal

De woorden die wij spraken tot elkaar,
haastige harde lieve onverstane,
de nacht die wij verzwegen voor elkaar,
de bange dromen, de doorluchte wanen,
de dagen die wij gingen met elkaar
in donker woud door schaduwlichte lanen.

De mensen die wij werden één voor één,
spelende handen helderziende ogen,
lichamen stromend water steen en been,
vurige zielen vonken mededogen,
die ene die wij zijn en anders geen,
die anderen die wij nog worden mogen.

Dit niets dat overleeft ternauwernood,
dit alles dat ik ben in vrees en beven,
dit enig hier nu tegen doem en dood,
dit korte, lichte, lange eigen leven
dat wij ontvangen als genadebrood,
dat ons gegeven is en blijft gegeven.

Zegenbede